

Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або
замовляйте по телефону:
(0352) 28-74-89, 51-11-41
(067) 350-18-70
(066) 727-17-62

В.І. Хорунжий, Н.В. Пономаренко

ДИВОСВІТ ВИРОБІВ З НИТОК І ТКАНИН

*Дидактичний матеріал для уроків трудового навчання
в початкових класах та позакласної роботи*

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

ББК 74.263
Х79

Рецензенти:

завідувач зональним методичним кабінетом
Запорізького базового педагогічного коледжу,
викладач-методист, відмінник освіти України

Коваленко С.Я.

завідувач центру сучасних технологій оцінювання якості знань
Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
імені В. Сухомлинського, вчитель-методист, відмінник освіти України

Корж Л.Ф.

Хорунжий В.І., Пономаренко Н.В.

Х79 Дивосвіт виробів з ниток і тканин: Дидактичний матеріал для уроків трудового навчання в початкових класах та позакласної роботи. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан. — 2012. — 200 с.

ISBN 978-966-10-1242-3

У посібнику подано короткі відомості з матеріалознавства, характеристику інструментів та пристройів, описано технологію виготовлення виробів з ниток, текстильних матеріалів, бісеру.

Книга призначена для роботи на уроках трудового навчання в молодших класах, у групах продовженого дня, гуртках “Умілі руки”.

ББК 74.263

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1242-3

© Навчальна книга – Богдан,
майнові права, 2012

ПЕРЕДМОВА

Трудове навчання в початкових класах відіграє важливу роль у підготовці учнів до самостійної трудової діяльності та формуванні у дітей трудових практичних умінь та навичок.

Один із розділів програми трудового навчання в початкових класах відведений практичній підготовці учнів з обробки волокнистих матеріалів, ниток і тканин. На уроках учні одержують першочергові знання з матеріалознавства, ознайомлюються з інструментами, пристроями і способами обробки текстильних матеріалів, набувають найпростіших навичок та умінь з розмітки, розкрою тканини, шиття, плетіння, вишивання.

Промисловість випускає різні види текстильних матеріалів. Це нитки, пряжа, тасьма, стрічки, тканини. Більшість із них можна використати для роботи в початкових класах. Матеріали необхідно придбати завчасно, щоб у будь-який час вони були під руками для роботи.

Діти 6–10 років виготовляють переважно невеликі вироби, тому витрати матеріалів невеликі. Для роботи часто використовують клаптики, обрізки, невеликі шматочки.

При роботі з тканиною учні користуються різальними і колючими інструментами, тому їх необхідно ознайомити з правилами безпечної праці. Особливо необхідно звернути увагу дітей на правила користування ножицями і голкою, так як вони — основні інструменти при роботі з тканиною.

У цьому посібнику запропоновано різні види робіт: одні прості у виконанні, інші вимагають певних умінь та навичок. Такий підбір дає можливість знайти виріб для різних етапів навчання в залежності від підготовки учнів. У посібнику підібрано багато історичного матеріалу, а також матеріалу з українознавства та народознавства — вірші, загадки тощо.

ТЕКСТИЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Текстильними матеріалами називають міцні та гнучкі тіла з дуже малим поперечним перерізом, необмеженої довжини, придатні для виготовлення текстильних виробів. Це — волокна. Текстильні волокна дуже різноманітні, але всі вони поділяються на два класи: натуральні та хімічні (рис. 1).

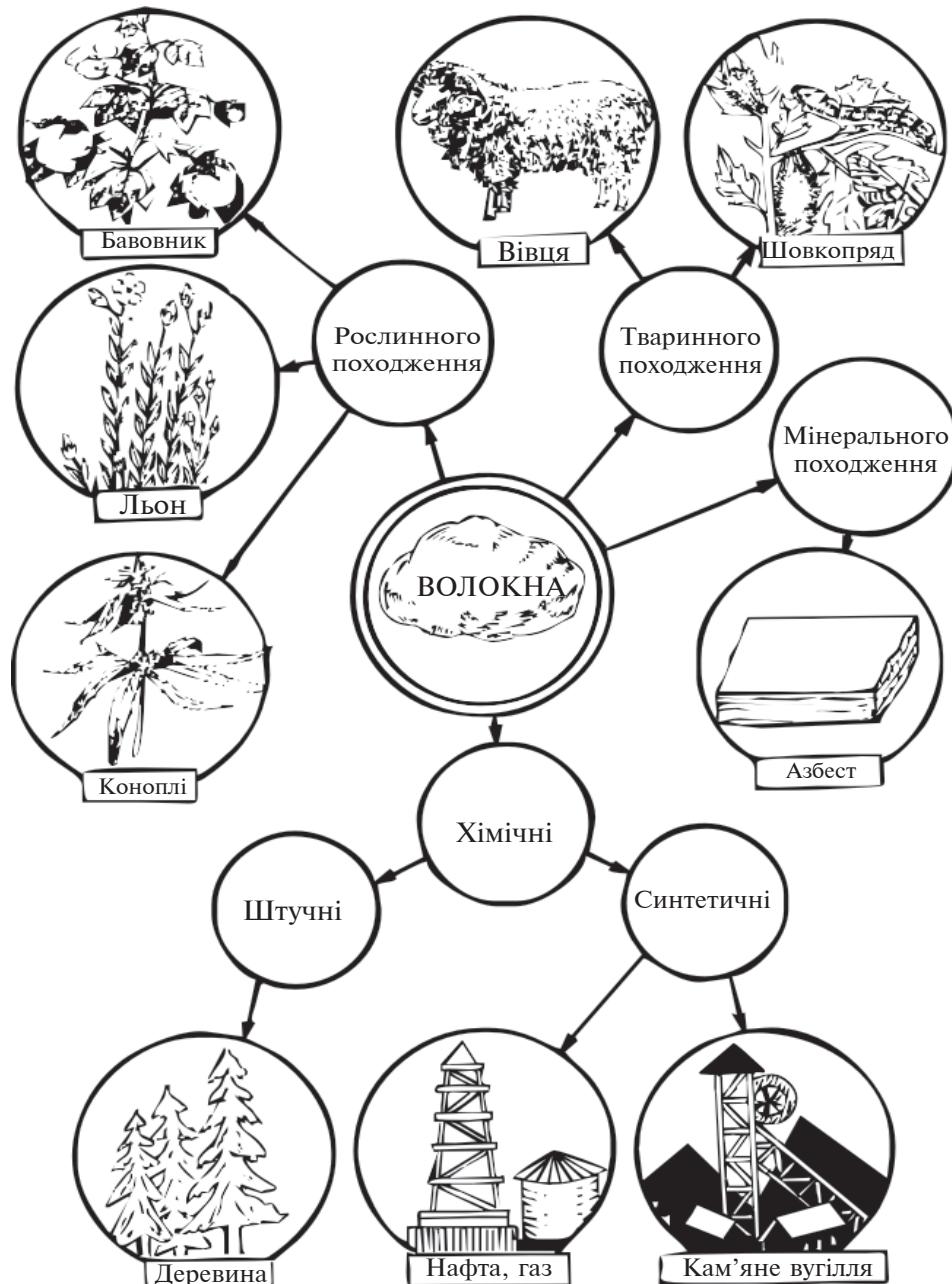

Рис. 1. Волокна та їхнє походження.

Види іграшок.

М'які іграшки бувають плоскі (плоскостінні), напівоб'ємні та об'ємні.

Плоскостінні (пласкі) іграшки (за основу в них використовують картон, на зворотному боці якого закріплюють петельку, щоб можна було повісити іграшку на стіну). Ці іграшки можуть слугувати хорошим сувеніром.

Для їх виготовлення можна використовувати різні тканини, шматочки штучного хутра. Для оформлення мордочки, очей, носа можна скористатися способом аплікації зі щільного паперу, фетра, шкіри, пришити гудзики або намистинки.

Напівоб'ємні іграшки виготовляють також з різних видів тканин, штучного хутра. Можна також використати ворсову пальтову тканину. При виготовленні напівоб'ємної іграшки між її основою і тканиною роблять м'яку прокладку з поролону або вати, яка надає іграшці об'єму.

Об'ємні іграшки — це м'які іграшки, які виконують з кількох деталей, кожна з яких набивається ватою або поролоном. Для виготовлення таких іграшок можна використовувати різні види тканин, штучне і натуральне хутро, драп, сукно, фетр тощо.

Збільшення і зменшення викрійок.

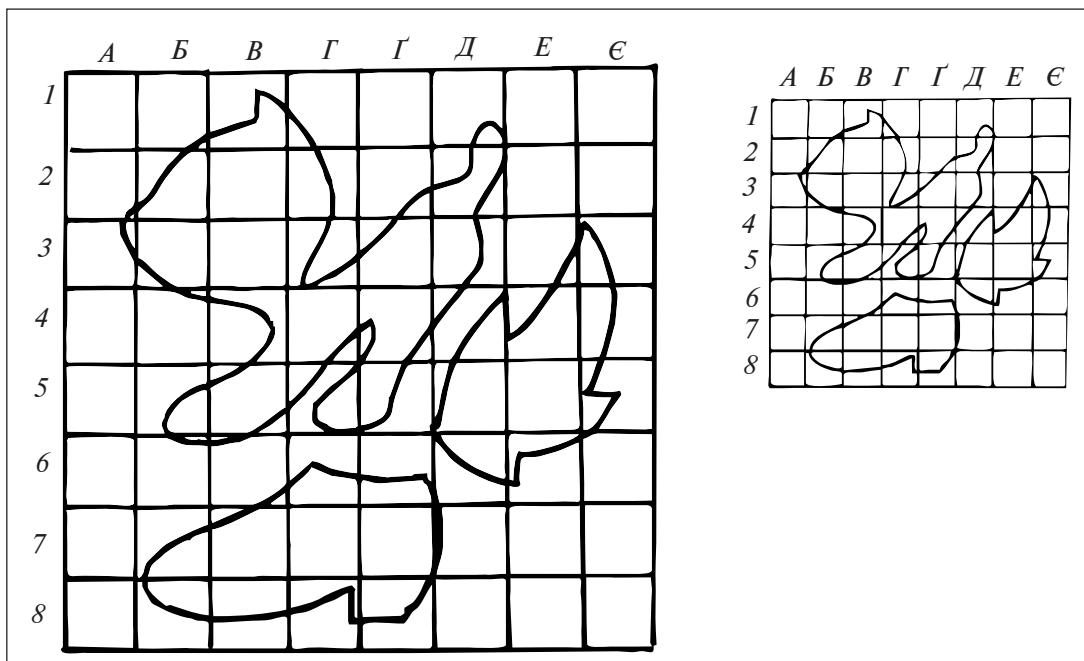

Рис. 89. Збільшення і зменшення малюнка.

Якщо виникає необхідність збільшити або зменшити розмір іграшки, то в першу чергу збільшують або зменшують викрійки. Роблять це так: кладуть викрійку на папір, розкresлений на квадрати зі стороною 1–1,5 см, і об-

водять її. Потім на іншому аркуші паперу креслять таку ж кількість клітин зі стороною, в два або три рази меншою, якщо хочуть зменшити викрійку; або зі стороною, в два-три рази більшою, якщо хочуть збільшити викрійку (рис. 89).

Для зручності сторони квадрата нумерують: по горизонталі — буквами, а по вертикалі — цифрами. На розкresлений аркуш наносять рисунок, акуратно і уважно слідуючи за проходженням ліній викрійки по клітинах.

Збільшити або зменшити рисунок можна, скориставшись копіювальним апаратом — ксероксом.

Настінні іграшки.

Найчастіше настінні іграшки виготовляють у техніці аплікації. Ця техніка відома всім, хто займається рукоділлям. Із різноманітних шматочків тканини одержують яскраві панно, килимки тощо. Зі шматочків тканин, наприклад сукна, драпу, вельвету, велюру, байки, сатину, трикотажу з начосом, а також замші, шкіри, клейонки, фетру, штучного і натурального хутра можна виготовляти і оригінальні сувеніри — настінні прикраси для дитячого куточка.

За технологією виготовлення прикрас шматочки тканини не пришивають, а приклеюють до основи. Тому для роботи знадобиться клей ПВА. Після висихання від нього не залишається плям. Наносять клей на тканину тонким шаром, щоб тканина не просочувалась.

Перш ніж викроїти деталі іграшок з тканини або іншого матеріалу, необхідно перенести на тонкий картон або цупкий папір всі викрійки, виріза-

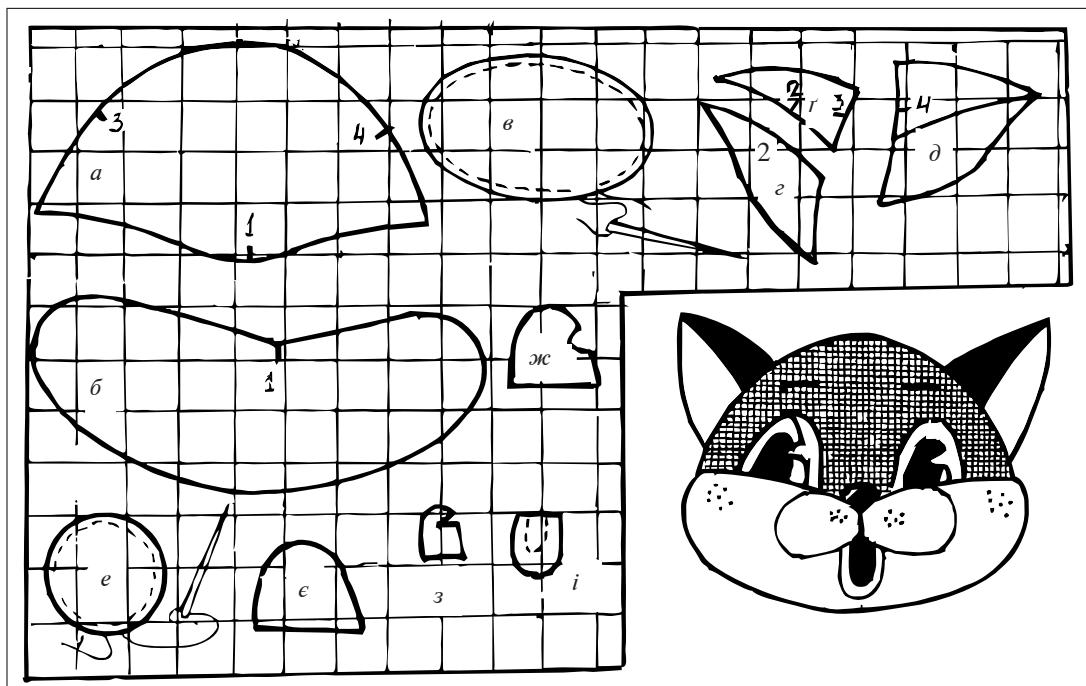

Рис. 90. Настінна іграшка “Кошеня”.

Готовий бігунок просуньте в отвір замочка блискавки та зішлійте обидві частини косими стібками за нитки між суміжними рядами бісеринок (о).

Брелок для ключів “Сонечко” (рис. 162). Для роботи знадобиться: круглий або циліндричний бісер білого, червоного і чорного кольорів, бісерна голка, капронова нитка довжиною 100 см.

Відріжте нитку і вселіть її в бісерну голку. Набір полотна розпочніть з ланцюшка. Довжина ланцюшка рівна 13 парам бісеринок. Наберіть на голку чотири бісеринки білого кольору і зсуньте їх на кінець нитки, залишивши “хвостик” приблизно 10 см (а). Пропустіть голку через отвори двох перших бісеринок зліва направо (б). Підтягніть нитку так, щоб бісеринки 3 і 4 розмістилися точно над бісеринками 1 і 2, щільно притиснувшись з ними боковими поверхнями (в). Наберіть на голку ще дві бісеринки і пройдіть голкою через отвори 3, 2 та 5 бісеринок. Підтягніть кінець нитки так, щоб бісеринки 5 і 6 щільно притиснулися до бісеринок 2 і 3 (г).

Повторюючи прийом нанизування, зображеній на рисунках (г, г), наберіть ланцюжок з 13 пар бісеринок (д). Довжина ланцюшка визначить ширину брелка, а сам ланцюжок стане двома нижніми рядами.

Для продовження роботи переверніть ланцюжок так, щоб голка з ниткою опинилася у верхньому правому куті (е).

Користуючись прийомами, показаними на попередніх рисунках, наберіть усі інші дванадцять рядів. Зверніть увагу на те, що вже починаючи з третього ряду, починає вимальовуватися рисунок. Тому в третьому ряду перші чотири бісеринки білі, потім дві червоні, одна чорна, знову дві червоні і накінець чотири бісеринки білого кольору. Починаючи кожний наступний ряд, виріб перевертайте так, щоб голка з ниткою завжди була у верхньому правому куті.

Набравши основне полотно, необхідно виготовити петлю, за допомогою якої брелок буде кріпітися до кільця для ключів. Петля складається з вузької, в 5 і в 3 бісеринки, смужки. Розміщена вона по середині верхньої сторони брелка.

Виведіть голку з ниткою через четверту бісеринку справа так, як показано на рисунку (е). Користуючись вже відомим прийомом набору прямого бісерного полотна, наберіть два ряди петлі. Кожний з них складається з 5 бісерин білого кольору (ж).

Потім петлю зробіть вужчою, всього на три бісерини білого кольору. Наберіть сім рядів (з). Наберіть наступні два ряди брелка, розширивши ряд до 5 бісерин. Користуючись уже відомими прийомами плетіння полотна, виготовте другу половину брелка. Зігніть заготовку і підрівняйте краї. Виготовте каркас з вибраного матеріалу. Він повинен бути на 5–7 мм меншим за ширину і висоту брелка (к).

Вселіть у голку нову нитку довжиною 50–60 см і закріпіть її в правому нижньому куті брелка. Косими стібками з'єднайте обидві деталі виробу з трьох сторін: двох бічних і верхньої (і).

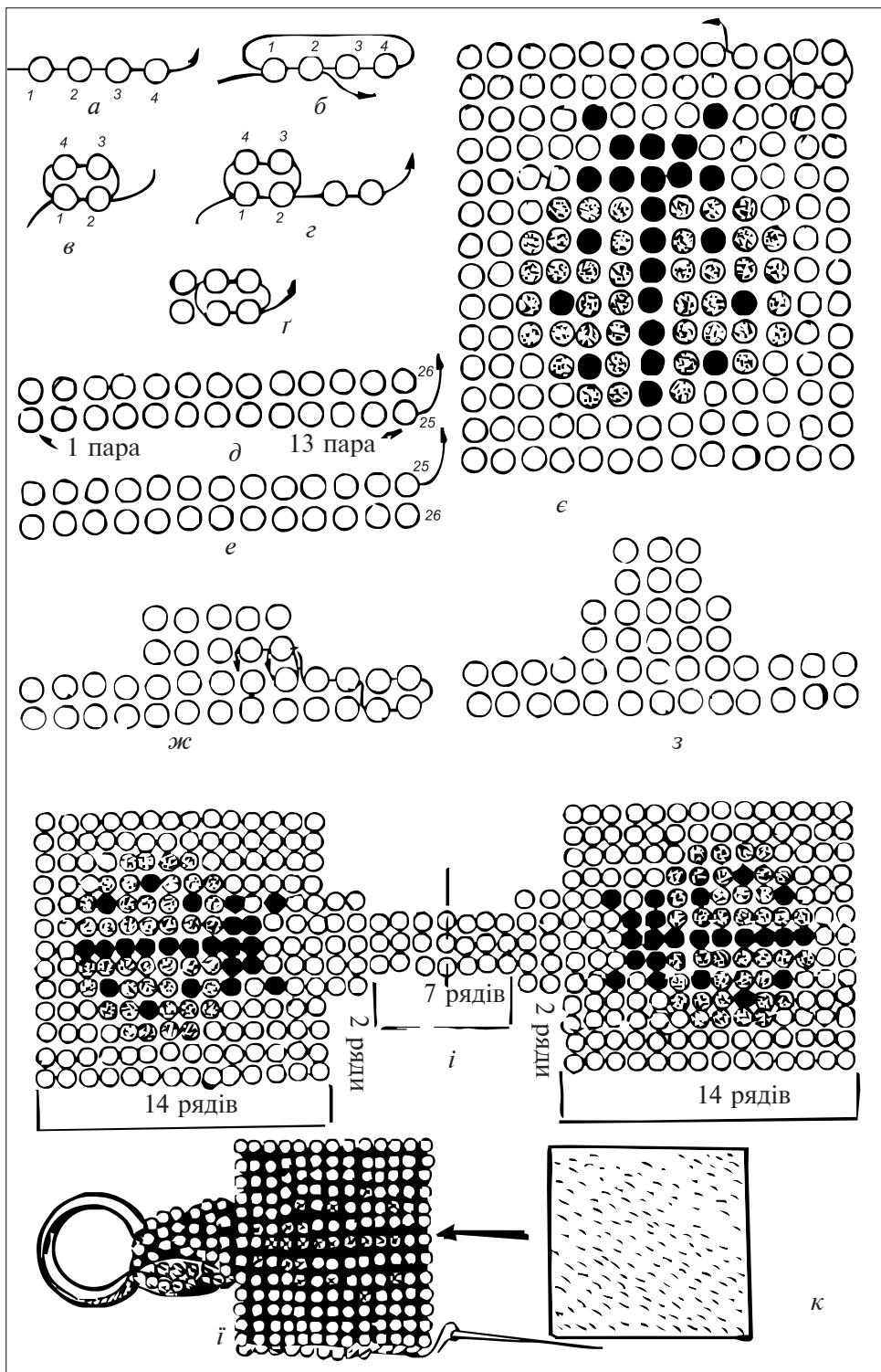

Рис. 162. Брелок для ключів "Сонечко".

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	3
Текстильні матеріали	4
Пряжа, нитки і тканина	7
Інструменти та пристосування.....	13
Ізонитка, або ниткова графіка.....	20
Нитковий кокон і вироби з нього	30
Плетіння.....	43
Вузликове плетіння, або макраме.....	58
В'язання гачком	70
Крій і ручне шиття.....	78
М'яка іграшка.....	100
Вишивання	122
Аплікація з тканини.....	158
Бісерування.....	170
<i>Література</i>	196

Навчальне видання

**ХОРУНЖИЙ Володимир Іванович
ПОНОМАРЕНКО Наталія Володимирівна**

Дивосвіт виробів з ниток і тканин

*Дидактичний матеріал для уроків трудового навчання
в початкових класах та позакласної роботи*

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Надія Бульчак*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Комп’ютерна верстка *Галини Тернопільської, Івана Бліща*

Підписано до друку 10.11.2011. Формат 70×100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 16,3. Умовн. фарбо-відб. 16,3.

Видавництво “Навчальна книга – Богдан”
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, просп. Ст. Бандери 34 а, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-1242-3

9 789661 012423